

УДК 657

Бляхарчук М. О.

Луцький національний технічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В ІНФРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті висвітлено суть інформаційної системи. Доведено роль бухгалтера в інформаційній системі. На основі аналізу бачення складових бухгалтерської інформаційної системи, визначено облікову політику її складовою. Розглянуто інформаційногенеруючі складові облікової політики як засобу організації інформації. Доведено, що облікова політика є інформаційною системою, оскільки є носієм її властивостей.

Бляхарчук М. А.

УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА В ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье освещена суть информационной системы. Доказана роль бухгалтера в информационной системе. На основе анализа видения составляющих бухгалтерской информационной системы, определено учетную политику ее составляющей. Рассмотрены информационногенерирующие составляющие учетной политики как средства организации информации. Доказано, что учетная политика является информационной системой, поскольку является носителем ее свойств.

Blyaharchuk M.

THE ACCOUNTING POLICIES IN ENTERPRISE INFORMATION SYSTEM

The article highlights the essence of the information system. Proved the role of the accountant in the information system. By analyzing vision components accounting information system defined accounting policy initiatives. Considered information generation components accounting policies as a means of organizing information. It is proved that the accounting policies is an information system as a carrier of its properties.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні основним предметом праці є інформація та знання, а засобом праці – інформаційні технології. Головним фактором економічного росту є інформаційні ресурси і їх ефективне використання може дати значну економію факторів виробництва. В умовах інформаційного суспільства перед бухгалтерським обліком як складовою інформаційної системи підприємства постає нагальна потреба функціонування на основі новітніх інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичним дослідженням бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства займалися такі вітчизняні науковці: Бутинець Ф. Ф., Валуєв Ю. Б., Голов С. В., Пушкар М. С. та інші. Теоретичні та практичні питання, пов'язані з впровадженням і використанням автоматизованих інформаційних технологій в бухгалтерському обліку досліджували такі вітчизняні науковці як Бутинець Ф. Ф., Івахненко С. В., Кропивко М. Ф., Литвин Б. М. та інші. Проте питання саме облікової політики в інформаційній системі підприємства до сьогодні досліджено не було.

Цілі статті. Метою статті є визначення місця облікової політики в інформаційній системі підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На будь-якому етапі розвитку суспільство вимагає для власного управління систематизованої, впорядкованої інформації. З розвитком суспільства вдосконалюються і інформаційні системи підприємств, тобто краще і швидше виконуються операції з прийому, виміру, реєстрації, обробки, зберігання, пошуку та передавання інформації.

Власне, інформаційна система – це система, що реалізує функції збору, зберігання, обробки і передачі інформації [1, с. 167]. О. Грицунов дає ширше визначення інформаційної системи – це сукупність внутрішніх і зовнішніх потоків прямого і зворотного інформаційного зв'язку певних об'єктів, засобів, фахівців, що беруть участь у процесі обробки інформації та виробленні управлінських рішень [2, с. 7].

Інформаційна система є об'єднувальною ланкою між людиною і факторами виробництва, завдяки якій реалізуються функції управління.

Бухгалтерський облік забезпечує управлінську систему повною та достовірною інформацією про всі суттєві аспекти господарської діяльності об'єкта управління.

Управлінський облік, який спрямований на обробку прогностичної облікової інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень, вкрай важко піддається формалізованому опису, оскільки ґрунтуються на суб'єктивізмі працівників, які працюють з обліковою інформацією. Саме бухгалтер є носієм суб'єктивних гносеологічних особливостей людини, таких як мораль, досвід, традиції, які є надзвичайно складними з погляду моделювання та формалізації, а значить не піддаються автоматизації [3, с. 129].

Для бухгалтера є вкрай важливим мати глибокі знання в сфері інформаційних технологій, вміти використовувати облікові дані залежно від мети та стратегії підприємства.

Як зазначає Пушкар М. С., недосконале управління можливе і дійсно спостерігається навіть за наявності найкращих інформаційних систем, але погана організація інформації майже завжди спричиняє погане управління [4, с. 63].

Проаналізувавши бачення складових бухгалтерської інформаційної системи вітчизняними науковцями (табл. 1), робимо висновок, що облікова політика є складовою бухгалтерської інформаційної системи.

Таблиця 1

Складові бухгалтерської інформаційної системи

Джерело	Складові бухгалтерської інформаційної системи
1	2
Бухгалтерський словник [5, с. 412]	Сукупність реєстрів, записів, включаючи принципи і методи відображення господарських операцій і подій на рахунках бухгалтерського обліку

Продовж. табл. 1

1	2
Кірейцев Г. Г. [6, с. 18]	Принципи, мета, завдання, предмет, об'єкт, метод, функції обліку, стандарти, План рахунків, а також графіки документообороту, облікова діяльність тощо
Ткаченко Н. М. [7, с. 26]	Господарські операції, обробку даних, документування, оцінку, фінансову звітність, а на виході системи – користувачів
Кузьмінський Ю. А. [8, с. 11]	Методи, методика та форма обліку
Голов С. Ф. [9, с. 14]	Первинні документи, облікові реєстри та бухгалтерська звітність

Більше того, засобом організації інформації, на нашу думку, виступає саме облікова політика, адже це не просто сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Облікова політика упорядковує обліковий процес, насамперед, через його методичне забезпечення, а також через організаційну, технічну, податкову, управлінську, аналітичну та міжнародну складові.

Розглянемо інформаційногенеруючі складові облікової політики у табл. 1.

Таблиця 2

Інформаційногенеруючі складові облікової політики

Назва складової облікової політики	Характеристика складової облікової політики
1	2
Методична	Визначає способи оцінки майна та зобов'язань, нарахування амортизації, оцінка прибутку тощо
Організаційна	Розкриває організаційну структуру обліково-аналітичного підрозділу, форму організації бухгалтерського обліку, права та обов'язки головного бухгалтера, взаємодію з іншими підрозділами тощо
Технічна	Передбачає періодичність та об'єкти проведення інвентаризації, спосіб складання звіту про рух грошових коштів, робочий План рахунків, схеми (графіки) документообороту, перелік комп'ютерних програм, що використовуються для обробки облікової інформації тощо

Продовж. табл. 2

1	2
Податкова	Включає принципи, методів і процедур, альтернативність яких передбачена податковим законодавством
Управлінська	Визначає спосіб організації управлінського обліку, перелік центрів витрат і відповідальності, перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу, перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), системи і форми управлінського обліку, звітності і контролю тощо
Аналітична	Розкриває фінансові коефіцієнти, дає рекомендації щодо фінансової стратегії підприємства
Міжнародна	Призначена для складання фінансової звітності за МСФЗ

З іншого боку облікова політика сама є інформаційною системою, адже вона має всі її властивості.

Ця думка підтверджується наступним переліком властивостей інформаційної системи [2, с. 26–27]:

– будь-яка інформаційна система може бути піддана аналізу, побудована й керована на основі загальних принципів побудови систем;

– інформаційна система є динамічною й такою, що розвивається;

– при побудові інформаційної системи необхідно використати системний підхід;

– вихідною продукцією інформаційної системи є інформація, на основі якої приймаються рішення;

– інформаційну систему варто сприймати як змішану (людино-комп'ютерну) систему обробки інформації.

Таким чином, облікова політика є підсистемою бухгалтерської інформаційної системи. В. В. Сопко зауважує: «Немає в обліку поняття «інформаційна система». А є бухгалтерська інформація. Немає поняття «інформаційна система в обліку і аудиті». А є бухгалтерська інформаційна система» [10, с. 163].

Системне вивчення облікової політики нерозривне з дослідженням виробничої системи, в якій вона діє. Якщо система в якій функціонує облікова політика, є об'єктом державного

регулювання, то й облікова політика зазнає своєрідного регулювання, оскільки останнє поширюється і на правила облікової політики. Зміну правил можуть спричинити будь-які, навіть випадкові, події в зовнішньому середовищі. Бухгалтерський облік в цілому, та облікова політика зокрема є керованими інформаційними системами. Їх регуляція здійснюється управлінцями підприємства на їх професійне судження з максимальним врахуванням динамічних факторів, що впливають на облікову політику.

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, визначаємо облікову політику як підсистему бухгалтерської інформаційної системи, як засіб організації інформації в бухгалтерській інформаційній системі та як самостійну інформаційну систему. Все це у сукупності підкреслює важливість облікової політики у бухгалтерській інформаційній системі зокрема, та у інформаційній системі підприємства в цілому.

1. Денга С. М. Розвиток бухгалтерського обліку у сучасному світі [Текст] / С. М. Денга // Наукові праці КДТУ. – Сер. «Економічні науки. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит». – Кіровоград, 2003. – Ч. 1. – Вип. 4. – С. 162–172.
2. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології : навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Транспортні технології» / О. В. Грицунов. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 222 с.
3. Крупка Я. Д., Муравський В. В. Про функції бухгалтера в умовах використання новітніх інформаційних технологій / Я. Д. Крупка, В. В. Муравський // Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації : тези доп. наук.-практ. конф. – 18 лютого. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 128–131.
4. Пушкар М. С. Філософія обліку [Текст] : монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 157 с.
5. Большой бухгалтерский словарь: 10000 терминов / [под ред. А.Н.Азрилияна]. – М. : Ин-т новой экономики, 1999. – 574 с.
6. Кірейцев Г. Г. Функції обліку в управлінні сільськогосподарським виробництвом (проблеми теорії, методології, практики) : дис. ... доктора кон. наук: 08.06.04 / Г. Г. Кірейцев. – К., 1993.
7. Ткаченко Н. М. Методологія бухгалтерського фінансового обліку на підприємствах України : дис. ... доктора екон. наук: 08.06.04 / Н. М. Ткаченко. – К., 2002. – 356 с.
8. Кузьмінський Ю. Що таке система бухгалтерського обліку? / Ю. Кузьмінський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №6. – С. 8–11.
9. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні / За ред. С. Ф. Голова. – Дніпропетровськ. : ТОВ «Баланс-клуб», 2001. – 832 с.
10. Стенограма Всеукраїнської наукової конференції «Фінансовий контроль в Україні: напрями трансформації» // Галицький економічний вісник. – Тернопіль, Інститут економіки і підприємництва, 2007. – 22–24 квітня. – № 3. – С. 159–189.